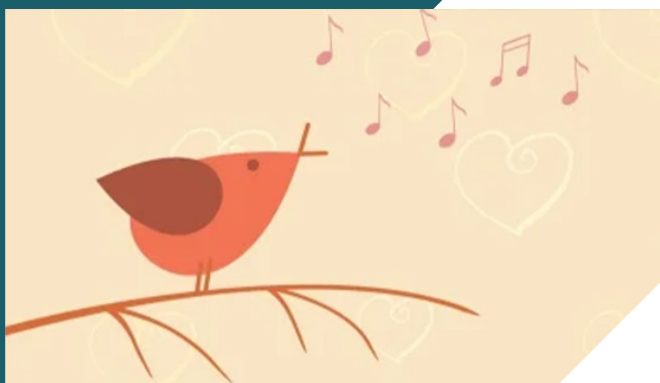

כשאהבה דוחפת אותך לים

מסע מפתיע בעקבות שיר אהבה קדום
שמסתיר בתוכו את הסיפור היהודי

חוברת למרצה

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

פרשת תזריע-מצורע

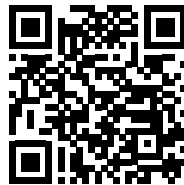
THE
SHLUCHIM
OFFICE

לזכות הרב יוסף וזוגתו מרת יעל ומשפחתם שיחיו מיכאל שוילי

לתרומה ולהקדשת שיעור לחץ כאן

או סרוק את הברקוד

לפרטים נוספים צרו קשר באימייל INFO@JEWISHINSIGHTS.ORG
להורדת מערכי שיעור נוספים בקרו באתר WWW.JEWISHINSIGHTS.ORG

עימוד | מוסי וולוסוב
אתר אינטרנט | יובל כץ וישראל ויסוצקי
אדמיניסטרציה | לוי שמטוב

ועדה מייעצת
הרב אשר דערן - קייפ-טאון, דרום אפריקה
הרב מנדי גרליצקי - תל אביב, ישראל
הרב לוי גרינברג - אלפטו, טקסס
הרב דוד גולדברג - סאו פאולו, ברזיל
הרב לוי שייקביץ - כפר חב"ד, ישראל
הרב מנדי גרינברג - טווינסבורג, אוהיו
הרב שמואל פרידמן - ב. בלנקה, ארגנטינה
הרב יוסף יצחק בלוי - כינרת, ישראל
הרב חיים דרוקמן - לוצרן, שווייץ

ספרדית
תרגום ועריכה | הרב רפי טוויל

צרפתית
תרגום ועריכה | הרב יאיר אלבז
הגהה | ש. אלבז
עימוד | לוי אלבז

פורטוגזית
תרגום | מר יצחק דיין
עריכה | הרב ישעי' דיין
עימוד | מייק קטן

רוסית
תרגום ועריכה | הרב אלכסנדר גרישין
עימוד | ת. וולף

משרד השלוחים
י"ר | הרב גדליה שמטוב
כיתוח | הרב מנדי שמטוב

עורכים
הרב אברהם גרינברג
הרב זושא גרינברג
משתתף בעריכה | הרב שלום בער חזן

עברית
עריכה לשונית | הרב לוי שייקביץ
הגהה | הרב מנחם וילהלם

אנגלית
תרגום ועריכה | הרב מענדל סופער
הגהה | הרב מענדל לברטוב

נסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

© Published and Copyright 2024 by
Shluchim Office International

תוכן השיעור

א. שיר אהבה נצחי – מגילת שיר השירים.....5

במגילת שיר השירים נכתבו שירי אהבה בין איש ואישה, שמשמשים כמשל לאהבה בין הקב"ה לכנסת ישראל (מקור 1). השיעור עוסק בפסוק: "מִשְׁכְּנִי אַחֲרַיךָ נְרוּצָה, הִבֵּי־אֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ..."

אדמו"ר הזקן מבאר שהפסוק רומז על שלושה שלבים מרכזיים בתולדות עם ישראל:

משכני - יציאת מצרים, אחריך נרוצה – מסירות הנפש של עם ישראל בעת קריעת ים סוף, הביאני המלך חדריו – מתן תורה. ומה עשו היהודים הפשוטים? נגילה ונשמחה 'בך' – הם שמחו בכ"ב אותיות התורה. (מקור 2).

ב. מסע בן שלושה שלבים.....8

הרבי מבאר בעומק יותר, את תורת האדמו"ר הזקן:

"משכני" – זו פעולה אלוקית שמניעה את האדם. בני ישראל לא יכלו לצאת ממצרים בכוחות עצמם, ולכן הקב"ה משך אותם החוצה.

השלב הבא הוא – "אחריך נרוצה". הקב"ה רוצה שהאדם יתקרב אליו מתוך עבודה אישית, ולא מתוך השפעה חיצונית. זה התממש בעת קריעת ים סוף, כאשר נחשון קפץ לים במסירות נפש (מקור 3), וכאשר עם שלם יצא לדרך במדבר בלי צידה לדרך, מתוך אמונה שלמה בה. בכך עם ישראל ביטא מסירות נפש באופן שלמעלה מהשכל.

רק לאחר התהליך הזה, מגיע השלב השלישי: "הביאני המלך חדריו" – מתן תורה. התורה, בניגוד לכל חכמה אחרת, אינה רק ידע, אלא היא חכמה אלוקית. כדי להשיג אותה יש צורך בביטול ובכוונה להתאחד על ידי הלימוד עם הקב"ה. המשמעות היא שתנאי לקבלת התורה הוא ביטול עצמי והתעלות פנימית. רק אז התורה יכולה להתאחד עם האדם ולהאיר בו דרך הנפש האלוקית, וגם את נפשו הבהמית, שהתעלתה מהעולם החומרי.

לכן, רק לאחר שבני ישראל מסרו נפשם והתרוממו מ'הנחות העולם', או אז נפתחה הדרך שהתורה תחדור בפנימיותם, והם נעשו כלי לקבלת התורה, "הביאני המלך חדריו".

ג. הכוח שב"נרוצה".....8

הדבר נכון גם לחייו הפרטיים של כל יהודי. כאשר מגיע חג שבועות הקב"ה 'מושך' את האדם מיום חול ליום חג. ומשם מגיע 'נרוצה' במובן הפיזי, כאשר יוצאים לדרך ארוכה ברגל כדי להביא את שמחת החג ליהודי נוסף..

שבועות אלו, שבין יציאת מצרים למתן תורה, הם זמן מתאים עבורנו להתבונן לעומק הקשר בין עם ישראל לקב"ה שהלך ונבנה. כיצד הפכו בני ישראל, מ'עם של עבדים', השקועים ב-49' שערי טומאת מצרים', ל'עם ישראל' שמקבל את התורה מהקב"ה. זהו תהליך שלא התרחש ברגע אחד, אלא בשלבים. בשיעור זה נעמיק במסע הרוחני שעבר עם ישראל החל מיציאת מצרים, דרך קריעת ים-סוף, כשבסופו היעד של מתן תורה.

השיעור לפרשת תזריע-מצורע

משיחת יום ב' דחג השבועות ה'תשכ"ה, בלתי מוגה
תורת מנחם חלק מ"ג, ע' 371

א. שיר אהבה נצחי – מגילת שיר השירים

'מגילת שיר השירים' היא אחת מחמש ה'מגילות' שבתנ"ך. היא נכתבה על ידי שלמה המלך, ובה נכתבו באופן מטפורי שירי אהבה בין בעל ואישה, המהווים משל לאהבה השוררת בין בורא העולם – ה'חתן', ובין העם היהודי – ה'כלה'. רבי עקיבא אמר על מגילת שיר השירים שהיא בדרגת 'קודש קודשים', ביחס לשאר ה'כתובים'.

מקור 1 ספר שיר השירים, פרק א', פסוקים א'-ב', ד'

לזכר השעבוד

שיר השירים אשר לשלמה: "ישקני מנשיקות פיהו, כי טובים דדיך מיין... משכני אחריתך נרצה, הביאני המלך חדריו, נגילה ונשמחה בך, נזכרה דדיך מיין מישרים אהבוך".

לתלמיד
עמ' 3

רש"י מקדים ומציין בתחילת פירושו שמגילה זו מבטאת את יחסי האהבה בין 'כנסת ישראל' לבין הקב"ה. בהמשך הוא מסביר את המילים הן בצורה פשטנית, והן במשמעותן הרוחנית.

רש"י

שיר השירים אשר לשלמה. שני רבותינו: "כל שלמה האמורים בשיר השירים קדש, מלך שהשלים שלו". שיר שהוא על כל השירים, אשר נאמר להקדוש ברוך הוא מאת עדתו ועמו, כנסת ישראל. אמר רבי עקיבא: "לא היה העולם כדאי כיום שנתן בו שיר השירים לישראל, שכל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים".

ישקני מנשיקות פיהו. זה השיר אומרת בפיה בגלותה ובאלמנותה: "מי יתן וישקני המלך שלמה מנשיקות פיהו כמו מאז, לפי שיש מקומות שנושקין על גב היד ועל הכתף, אך אני מתאנה ושוקקת להיותו נוהג עמי כמנהג הראשון, כחתן אל בלה, פה אל פה".

כי טובים. לי דודיך מכל משתה יין ומכל ענג ושמחה. זהו באור משמעו. ונאמר דגמא שלו על שם שנתן להם תורתו ודבר עמם פנים אל פנים. ואותם דודים עודם ערבים עליהם מכל שעשוע. ומבטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתרי צפונותיה, ומחלים פניו לקנים דברו. וזהו: "ישקני מנשיקות פיהו".

הנשיקה 'פה-אל-פה', היא משל לדברי התורה שנתן ה' באהבה לעמו, והם ערבים עליהם יותר מכל תענוג ושעשוע אחר, ואליהם משתוקקים ומתגעגעים בני ישראל.

מצודת דוד

משכני. משך אותי אליך משיכה מועצת, ואני ארוץ אחריתך במהירות רב.

הביאני המלך חדריו. וכזה אתה החשוק החביב בעיני כמלך, תביא אותי אל חדרך, ושם אגיל ואשמח בך, ואזכיר הדודים הטובים ממשתה היין.

והנמשל הוא לומר שאמרה כנסת ישראל הראה לי רמזי ישועה וחסד, ואז אמרה לשוב אליך בכל לב, ועל ידי זה, הביאני אל בית המקדש, אגיל ואשמח בישועתך, ואזכיר להודות לך על הנפלאות ועל התשועות.

ברובד הפשט, הכלה אומרת לחתן: 'משוך אותי מעט, ואז ארוץ אחרוך וניכנס אליך הביתה'.

המשמעות הרוחנית היא, שכנסת ישראל אומרת לקב"ה: "התחל אתה בגילוי האהבה, וזה יעורר אותנו להימשך אליך, ואז תכניס אותנו לבית המקדש, שם נוכל לשמוח יחד".

אדמו"ר הזקן העניק לפסוק משמעות עמוקה יותר, שמסבירה את סדר המאורעות של יציאת מצרים, קריעת ים סוף, ומתן תורה בחג השבועות.

הרובד הפנימי

מקור 2 שיחת הרבי הרי"צ, יום א' דחג השבועות ה'תש"ג | ספר השיחות ה'תש"ג (בלשון הקודש), ע' קכ"ב

בזמן שהוד כבוד קדשת אדמו"ר הזקן היה צדין תלמיד חבר לרבי מנחם מענדל מהורודוק, שהיה שולח אותו לנסיעות שונות בגלל ענינים שונים, בא פעם הוד כבוד קדשת אדמו"ר הזקן בעיר מסקמת, שם אמר תורה על הפסוק משכני אחריך נרוצה. (פידוע אמר הוד כבוד קדשת אדמו"ר הזקן לפני פטרבורג "תורות" – מאמרים קצרים):

לתלמיד
עמ' 3

אדמו"ר הזקן ורבי מנחם מענדל מהורודוק היו תלמידיו של המנהיג השני של תנועת החסידות – המגיד ממזריטש. רבי מנחם מענדל היה מזקני התלמידים, ואדמו"ר הזקן היה מהצעירים שבהם. לאחר הסתלקות המגיד ממזריטש, היה אדמו"ר הזקן ל'תלמיד-חבר' של רבי מנחם מענדל, והיה נוסע מטעמו לבצע שליחויות שונות למען הפצת וייסוד תורת החסידות.

באותם זמנים, היתה תורת החסידות בתחילת פריחתה, והתורות שנאמרו אז היו קצרות מאוד ומלאות עומק. לא כל אחד היה יכול להבינם לעומקם. בשנים מאוחרות יותר, פיתח אדמו"ר הזקן את שיטת חב"ד, ותורות החסידות היו מוסברות ומובנות בחכמה, בינה ודעת. התורה שלפנינו שונה היא מרוב התורות של חב"ד, והיא מאד קצרה:

"משכני – יציאת מצרים, אחריך נרוצה – מסירות הנפש של קריעת ים סוף עשתה את הנרוצה, הביאני המלך חדריו – מתן תורה. בתורה ישנן הרבה מדרגות, ומה עשו היהודים הפשוטים? נגילה ונשמחה "בך" – בכ"ב אותיות התורה".

לתלמיד
עמ' 4

תורתו זו של הוד כבוד קדשת אדמו"ר הזקן עוררה אז רעש גדול. אחד מהחסידים הקשישים, ר' ברוך, זכר את המקום שם אמר הוד כבוד קדשת אדמו"ר הזקן תורה זו.

כבוד למילים קדושות

לאחר שהרבי הרי"צ מספר על התורה הזו, הוא מסביר מה פירוש השמחה של היהודים הפשוטים באותיות התורה:

בעבר היתה דרך ארץ כלפי אותיות התורה, הדבר נבע מיראת שמים. גם ביהודים הפשוטים נראה דבר זה במוחש. פשהיו צריכים לברך ברכה, נטלו לפני זה את הידים, או לכל הפחות נגבו אותן בעשבים ובעפר... היה משרש בהם שלפני ברכה מן ההכרח שתהיה נטילה.

לתלמיד
עמ' 4

בילדותי שחקתי פעם בעשית אנית צעצוע, ובדרך אגב שמעתי גנן אומר ברכת שהכל נהיה בדברו – ונחרדתי. ואלו פיוס – הרי אין הוא שומע את הברכה ואין הברכה שומעת אותו.

בעבר, כאשר אדם פשוט היה מברך – גם אם לא ידע את כל הפירושים והכוונות הטמונים בכל מילה בברכה – הוא חש שהמילים שהוא אומר קדושות. ולכן לפני שבירך, הוא נטל ידיים, כמו שאנו נוהגים לפני תפילה. הרבי הריי"צ חולק מזכרונותיו, שכשהגנן היה מברך, זה היה משהו רציני שריגש אותו בתור ילד. ואילו היום, ממשיך הרבי הריי"צ ומעורר את השומעים, אנשים מברכים בלי להרגיש כלל שעשו דבר-מה. הברכה יוצאת מפיהם בלי מחשבה.

ב. מסע רוחני בן שלשה שלבים

<< הרבי

והנה, הפירוש הפשוט בזה - שכאשר מדובר אודות אותיות התורה, הרי זה ענין השייך לכל, גם לאנשים פשוטים; אבל בעומק יותר, הנה דוקא בענין של "נגילה ונשמחה בך" - בכ"ב אותיות התורה - בא לידי ביטוי ענין קבלת התורה לאמיתתו.

לתלמיד
עמ' 5

בשיחת הרבי הריי"צ הוסבר שאותיות התורה במובן הפשוט שייכות גם לאנשים פשוטים. אך בשיחה מחדש הרבי רובד עמוק יותר בכ"ב אותיות התורה.

אתערותא דלעילא — משכני

והענין בזה:

לתלמיד
עמ' 5

הפירוש של "משכני" הוא - שהקב"ה מושך ומוציא אותו, ולא שהוא בעצמו יוצא. ובאופן כזה היתה היציאה ממצרים - שהרי בני ישראל עצמם לא היו יכולים לצאת ממצרים, כמאמר רז"ל שאפילו עבד לא היה יכול לברוח משם, ולכן הוצרך הקב"ה להוציא אותם ממצרים - "משכני".

חז"ל אומרים שהיציאה ממצרים הייתה בלתי אפשרית, כי השעבוד היה קשה מנשוא והמשטר המצרי האכזרי והעריץ דיכא כל אזרח והשפיל את קומתו, ולכן אפילו עבד לא היה יכול לברוח ממצרים שהייתה סגורה ומסוגרת. לכן, ה' בעצמו הוציאם ביד רמה ובקומה זקופה מול עיניהם החשדניות של המצריים.

גם מבחינה רוחנית לא יכלו ישראל להשתחרר מטומאת מצרים בכוחות עצמם. הם היו שקועים ב-49' שערי טומאה' והיה עליהם קטרוג עצום: "מה אלו עובדי עבודה זרה, גם אלו עובדי עבודה זרה" (ילקוט ראובני שמות יד, כז; זוהר ח"ב דף קעב). כלומר ישראל נטמאו והושפעו מהעבודה האלילים המצרית, עד שגם הם עבדו עבודה זרה והיו שקועים בתהומות הטומאה, וכפי שכתב האריז"ל (סידור האריז"ל סדר ההגדה יג, ב ד"ה שלא, ומכילתא פרשת בא, רו), שאילו היו מתמהמהים במצרים, שוב אי אפשר היה לגאול אותם, כי הם היו מאבדים את זהותם היהודית, ולכן בני ישראל היו זקוקים שה' יעזור עליהם גילוי רוחני מצדו ויוציאם מהטומאה.

נמצאנו למדים, שהגילוי שהיה ביום הראשון של חג הפסח היה גילוי שנעשה באופן של "אתערותא דלעילא" מצד עצמו, כלומר, הוא לא היה תלוי בעבודת האדם, כנאמר "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את אלוקים על ההר הזה" - היינו, שעבודת ה' מלמטה למעלה (העבודה העצמית של עם ישראל) התחילה רק אחרי יציאת מצרים, ואילו ביציאת מצרים עצמה, ההתעוררות הייתה מלמעלה למטה, כי העם היה במצב של "49' שערי טומאה", כלומר מושפעים מאוד מהרע, ולכן הם היו צריכים שהקב"ה יתגלה וימשוך אותה מהבוץ - "משכני".

•

דבר זה קורה גם בחיים הרגילים. ישנם זמנים בהם אדם מרגיש אבוד, לכוד. הוא לא יכול לעזור לעצמו. הכל הולך נגדו והוא לא מוצא כוח בנפשו להתנגד ולהתעלות. ואז לפתע הוא מרגיש איך מישוהו מוציא אותו מהבוץ. הוא קם בבוקר, וכל זה מאחוריו. באותו רגע הוא חווה את ה"אתערותא דלעילא" - הקב"ה הושיט לו יד ועזר לו להתעלות.

בדיוק כפי שהקב"ה 'שלף' את בני ישראל ממצרים ברגע האחרון, מפעם לפעם הוא עושה זאת לכל אחד מאיתנו. 'השמש זורחת עלינו', והכול פתאום מרגיש נכון, טוב ו'מחיך' יותר.

אז מה עושים עכשיו? מתבשמים מהרגע? נחים קצת? אומרת תורת החסידות: לא ולא! הדבר הנכון לעשות הוא להיאחז בקרן האור, ולהוסיף אור נוסף בהשתדלות האדם. אם האדם לא יעשה כלום, תיעלם קרן אור פתאומית זו בדיוק כפי שבאה, והוא ימצא את עצמו באותו מקום חשוך, ואולי אפילו גרוע יותר. ה' מאיר לנו קרן אור מלמעלה, כדי שנאחז בה, ונוסיף עוד יותר אור מלמטה.

אתערותא דלתתא – נרוצה

אמנם, לאחר שהקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים - דרש ותבע מהם שיהיה ענין של עבודה גם מצדם.

לתלמיד
עמ' 5

וענין זה נפעל בעיקר לאחר ששת הימים הראשונים לצאתם ממצרים, בשביעי של פסח, בעת קריעת ים סוף - שהרי קריעת ים סוף היתה קשורה עם מסירות הנפש של נחשון בן עמינדב, שקפץ לים², שזהו ענין של מסירות נפש במעשה בפועל.

מקור 3 תלמוד בבלי, מסכת סוטה, דף ל"ז עמוד א'

כאשר משה רבינו קרע את הים, זה לא היה פשוט כפי שזה נשמע. התלמוד מספר שהים לא נקרע כל כך מהר, והיהודים פחדו להיכנס...

כְּשֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם הָיוּ שֹׁכְטִים מִנִּצְחִים זֶה עִם זֶה... זֶה אָמַר: אֵין אֲנִי יוֹרֵד תְּחִילָה לַיָּם, וְזֶה אָמַר: אֵין אֲנִי יוֹרֵד תְּחִילָה לַיָּם, קָפֶץ נַחֲשׁוֹן בֶּן עַמִּינַדָב וַיֵּרֵד לַיָּם תְּחִילָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "סִבְכְּנִי כִכְחַשׁ אֶפְרַיִם וּבְמַרְמָה בֵּית יִשְׂרָאֵל וַיהוָה עַד רֹד עִם אֶ-ל". וְעָלִיו מִפָּרֶשׁ בְּקַפְלָה, "הוֹשִׁיעֲנִי אֶ-לֹהִים כִּי כָאוּ מַיִם עַד נַפְשִׁי... טִבְעָתִי בִּינוֹן מִצּוֹלָה וְאֵין מַעֲמָד וְגוֹ'", "אֵל תִּשְׁטַפְנִי שִׁבְלֶת מַיִם וְאֵל תִּבְלַעֲנִי מִצּוֹלָה וְגוֹ'".

לתלמיד
עמ' 5

<< הרבי

יציאה לדרך ללא תוכנית

ואז התחילה גם מסירות הנפש בפועל של כל בני ישראל שהלכו במדבר - כדברי הנביא³: "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה":

לתלמיד
עמ' 5

בהיותם בארץ מצרים - לאחר ש"בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים"⁴ - היה לבני ישראל כל המצטרך להם, שהרי ארץ מצרים היתה מבורכת בגשמיות כו'. ואף-על-פי-כן, יצאו ממצרים באופן ש"גם צדה לא עשו להם"⁵, "מגיד שבחן של ישראל, שלא אמרו היאך נצא למדבר בלא צדה, אלא האמינו והלכו כו'".⁶

לתלמיד
עמ' 6

אלא שזהו רק מה שהחליטו כו' ולא הקשו כו', אבל עדיין היו בארץ מצרים⁷; ואילו מסירות הנפש בפועל של "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה"⁸, היתה רק לאחר קריעת ים סוף, שאז יצאו למדבר ולא מצאו מים⁹.

רבים נוהגים ללעוג על תלונות דור המדבר על מחסור במזון ובמים, אך כשקוראים את הדברים בצורה עמוקה יותר, נוכחים לדעת שהם דווקא מסרו את נפשם. הם יצאו לדרך ארוכה בלי שום תכנית, בלי מזון, בלי קו אספקה,

6 פרש"י עה"פ.

7 שהרי היה זה ברעמסס, ומשם ק"כ מיל לסוכות(1) וכל זה בתוך ארץ מצרים, ואח"כ יוחדו באתם אשר בקצה המדבר(2). ובפרש"י עה"פ(3) "וישובו ויחנו לפני פי החירות... לפני בעל צפון": "הוא פיתום" - ארץ מצרים (1) פרש"י שם, לו. (2) בשלח יג, כ. (3) שם יד, ב.

2 סוטה לו, א. מכילתא בשלח יד, כב.

3 ירמ' ב, ב.

4 ר"ה יא, רע"א.

5 בא יב, טט.

בלי מפה. עם ילדיהם, נשיהם, הוריהם ועם כל מה שיש להם ויצאו לדרך לא זרועה. זו מסירות נפש עצומה של עם שלם שמאמין בה' ובמשה עבדו.

הקפיצה של נחשון לים סוף וההליכה של העם באמונה אחרי משה – היו העבודה של עם ישראל מצד עצמו. היציאה ממצרים נעשתה בכוחו של ה' מלמעלה למטה, אך הקפיצה לים וההליכה במדבר, היו כבר מסירות נפש מצדם של בני ישראל.

ועל ידי זה נפעל הענין של "נרוצה" (על דרך מה שכתוב¹⁰ "כי ברח העם") - שאין זה באופן של התיישבות, על פי השכל, כי, מצד השכל הפשוט אין מקום להנהגה כזו שששים ריבוא אנשים, לבד מנשים וטף, יצאו למדבר, "ארץ לא זרועה", אלא זוהי הנהגה של מסירות נפש - לא רק מסירת הרצון, אלא מסירת כל מציאותו, אפילו גופו, בשביל קיום רצונו יתברך.

לתלמיד
עמ' 6

בעבודת ה' הנדרשת מיהודי – לאחר שהאדם מקבל "אתערוותא דלעילא", והוא מרגיש קרן אור שמאירה עליו ממרומים, הוא לא נח על השמרים, אלא מיד קופץ גבוה יותר, ומתמסר להוראות הקב"ה ולדרכו. כפי שבני ישראל קפצו לים סוף והלכו אחרי הקב"ה במדבר במסירות נפש, כך זה גם אצל כל אחד מאיתנו שמחליט ללכת בדרך ה' ללא כל חשבונות טבעיים. למשל, הוא יודע שהקב"ה רוצה שהוא יביא ילד יהודי נוסף לעולם, אך החישוב הפיננסי מראה שאולי אין לו מספיק הכנסות כדי לשלם על שכר לימוד של ילד נוסף, או שכעת הן השנים שהוא עסוק בבניית העסק החדש שלו, ולכן אין לו פנאי להיות מטופל בתינוק נוסף... אך יהודי 'קופץ לים', והולך בדרך ה' גם כשהיא נראית 'לא זרועה'. לאחר שהאדם שחוה 'הארה מלמעלה', מוסיף אומץ, ונוהג באופן של למעלה מן השכל, או אז מגיע לו ש"הביאני המלך חדריו"...

אתערוותא דלעילא – הביאני המלך חדריו

ודוקא באופן כזה היה יכול להיות הענין של "הביאני המלך חדריו", שזהו הענין של מתן תורה:

לתלמיד
עמ' 6

הכניסה להבנת סודות התורה יכולה להתקיים דווקא מתוך מסירות נפש. מדוע?

התורה - חכמתו ורצונו של הקב"ה שלמעלה מגדר שכל האנושי - אינה כמו כל שאר החכמות שמשגיגים אותן על ידי יגיעה בלבד (כמאמר¹¹ "יגעת ומצאת"), אלא יש צורך בהכנה מוקדמת - "ברכו בתורה תחלה"¹², "אשר בחר בנו מכל העמים", שזהו תנאי מוקדם לכך ש"נתן לנו את תורתו"¹³, ולכן לא די בהלימוד כשלעצמו, אלא הלימוד צריך להיות כדי לכוון אל האמת, ולהתאחד עם הקב"ה כו'¹⁴.

לתלמיד
עמ' 6

ולולי זאת, לא יתכן שתהיה התלבשות רצונו וחכמתו ית' בשכל האדם באופן של יחוד נפלא כו' (כמבואר בתניא¹⁵).

חכמה רגילה נקנית במאמץ ובכישרון. אם יש לך כשרון מולד ואתה לומד ברצינות – אתה תבין. התורה שונה. אין היא חכמה רגילה, זו חכמת ה'. אין לנברא שום סיכוי להבין את שכלו של הבורא. עולמות שונים לגמרי. אלא שה' ברוב חסדו, אפשר לנברא להבין את התורה, בתנאי שילמד זאת בצורה הנכונה והקדושה.

וכללות הענין בזה - שכדי לקבל את התורה צריך יהודי להיות שונה מכל העולם, והיינו, להתעלות ולצאת מהמדידה וההגבלה של העולם,

לתלמיד
עמ' 6

12. ראה נדרים פא, א. וש"נ.

13. נוסח ברכת התורה.

14. ראה ר"ן שם.

15. פ"ה.

8 שאין זה המדבר שאודותיו אמר משה לפרעה "דרך שלשת ימים נלך במדבר" והסכים פרעה על זה [וארא ח, כג-כד] שלזה אין צורך במס"נ כו'.

9 בשלח טו, כב.

10. שם יד, ה.

11. מגילה ו, רע"ב.

- שזהו כללות הענין של ארץ מצרים, מלשון מיצרים וגבולים¹⁶, ולכן, עכו"ם שנמצא במיצרים וגבולים של העולם, אינו יכול להשיג את התורה שלמעלה מהעולם, ואדרבה: על ידי לימוד התורה הרי הוא משנה סדרי בראשית ומביא לידי קלקול.

וזהו שלא מספיק הענין של "משכני", באופן של אתערותא דלעילא, אלא צריך להיות גם אתערותא דלתתא - "אחריך נרוצה", שזהו ענין של הריצה ומסירת הנפש שלמעלה מן הדעת, ודוקא על ידי זה תוכל התורה לחדור את מציאות האדם בפנימיות, בנפשו האלקית, וגם בנפשו הבהמית ובגופו, מאחר שהפך והעלה אותם למעלה מהעולם.

התורה היא דבר ה' שנעלה הרבה יותר מהטעם והדעת שלנו. הדרך היחידה להתחבר אליה ולהבינה, היא רק אם נתעלה אנו מהטעם והדעת שלנו.

ולכן, רק לאחר שבני ישראל התעלו מעל החשבונות הטבעיים שלהם, קפצו לים סוף והלכו אחרי ה' באמונה למדבר - הם יכלו לקבל את התורה.

וזהו גם מה שכתוב "הביאני המלך חדריו", לשון רבים - כי לכאורה, ענין התורה שייך רק לראש האדם ושכלו, ומהו ענין "חדריו" לשון רבים - כי, כדי "לקחת" תורתו של הקב"ה, לא מספיק ענין הראש (שכל) בלבד, אלא התורה צריכה לחדור את כל ציור הקומה, עד לעקב, שבזה ניכר שענין התורה אצלו אינו ענין של שכל בלבד, אלא הוא ענין שלמעלה מגדרי העולם, שלכן חודר את כל ציור הקומה שלו.

כאשר אדם לומד חכמה רגילה, הוא לומד אותה עם שכלו בלבד. ולכן, הוא יכול ללמוד את החכמה, להבין אותה, אך לנהוג בדיוק הפוך. אולם את התורה, לא לומדים עם השכל בלבד, אלא עם כל חדרי הגוף; עם הלב, עם הנשמה, עם כל אברי הגוף, עד שהיא משפיעה גם על כוח המעשה - על העקב.

ועל זה מסיים "נגילה ונשמחה בך" - בכ"ב אותיות התורה, ששייך ליהודים פשוטים דוקא, שנתנת התורה לישראל באה לידי ביטוי דוקא בכך שהתורה חודרת גם בבחינת "עקב" שבבני ישראל, האנשים פשוטים שאינם שייכים להבנה והשגה, שגם אצלם יש את הענין של "נגילה ונשמחה בך", על ידי כ"ב אותיות התורה, שזהו בחינת הדומם שבתורה¹⁷.

16. ראה תו"א שמות מט, סע"ד ואילך. וארא נז, ב ואילך. יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ.

17. ראה לקו"ת חוקת נח, א. ברכה צה, ג. ובכ"מ.

ג. הכוח שבריצה

<< הרבי

ועל פי המדובר כמה פעמים שכל הענינים שבכללות התורה וכללות עם ישראל ישנם גם בחייו של כל אחד מישראל - כן הוא גם בנוגע להאמור לעיל בענין "משכני אחרין נרוצה" בשייכות לקבלת התורה:

לתלמיד
עמ' 8

נוסף לכך שבנוגע לכללות הזמן של קבלת התורה ישנו הענין של "משכני", מימות החול ליום טוב - צריך להיות גם הענין של "נרוצה", כולל גם ריצה כפשוטה, ברגליים.

עצם מציאותו של חג מתן תורה הוא סוג של "משכני". ה' מושך אותך מימי החול ומעמידך בקרן אור של החג. אך כפי שלמדנו, אל לנו להתבשם מההישג ולשקוט על השמרים. עלינו לעשות השתדלות משלנו, וזו ההליכה לתהלוכה:

וענין זה מתבטא במנהג שיסד כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר¹⁸ - לילך ברגלים למקומות רחוקים כדי לשמח יהודים בשמחת יום טוב בכלל, ובשמחה של קבלת התורה בפרט.

לתלמיד
עמ' 8

בשנות החמישים הנהיג הרבי מנהג חדש: ה'תהלוכה'. מהי התהלוכה?

לקראת הלילה האחרון של כל אחד משלושת הרגלים – אחרון של פסח, שבועות ושמחת תורה, יוצאים החסידים בהליכה רגלית וצועדים אל עבר בתי כנסת רחוקים, כדי להוסיף בשמחת החג של יהודים נוספים. המטרה היא להרבות באחדות ושמחה בין הקהילות השונות (עד היום חסידים עושים זאת, ומתפללי בתי הכנסת השונים מצפים בחיבה לחב"דניקים שמגיעים מרחוק, ומוסיפים בשמחה ובריקודים לכבוד החג).

חלק מהחסידים הולכים לבתי כנסת במרחק שעה הליכה, ואחרים מרחיקים אפילו למרחק של שלוש שעות לכל צד.

כפי שניתן לשער, ההליכה במשך שעות ארוכות, שלעיתים באה על חשבון ההשתתפות בהתוועדות של הרבי, הייתה הקרבה לא פשוטה עבור החסידים, אך חזקה עליהם מצוות הרבי ללכת לשמח יהודים, והם עשו זאת מתוך שמחה וטוב לבב.

בהתוועדות זו, העלה הרבי על נס את ה"נרוצה" של אותם חסידים, וביקש מהם לומר "לחיים".

ומהנכון, שאלו שעשו כן בפועל, יאמרו לחיים, בשמחה ובפנימיות, ועל ידי זה ימשיכו את השמחה אצל כל אלו שביקרו אותם, בתוככי כללות ישראל, בטוב הנראה והנגלה, על כל השנה כולה¹⁹.

לתלמיד
עמ' 8

משיחת יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"ה, בלתי מוגה
תורת מנחם חלק מ"ג ע' 371

ברכתו (ע"י הרב חזקוני), שכיון שכבר הי' הענין ד"משכני... נרוצה", יהי' גם הענין ד"הביאני המלך חדריו" (המור"ל).

18. ראה גם שיחת יום ב' דחג"ש דאשתקד (תר"מ ח"מ ע' 54).
19. יש לציין, שכאשר הקהל חזר מה"תהלוכה", הביע כ"ק אדמו"ר שליט"א את

נקודות מפתח

לתלמיד
עמ' 9

- שיר השירים מציג שירי אהבה מטפוריים בין איש ואישה שמשמשים משל לאהבה בין הקב"ה ובין עם ישראל.
- את הפסוק "מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה, הִבֵּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ" מפרש אדמו"ר הזקן כרמז לשלושה שלבים מרכזיים בתולדות עם ישראל: משכני - יציאת מצרים, אחריך נרוצה - מסירות הנפש של עם ישראל במדבר, הביאני המלך חדריו - מעמד מתן תורה.

הסברו של הרבי בעומק הדברים:

- שלב ראשון: "משכני" - פעולה אלוקית חד-צדדית כשאדם עדיין לא מסוגל להתקרב בכוחות עצמו. כך ביציאת מצרים, אלוקים משך וגאל אותם.
- שלב שני: "אחריך נרוצה" - רצונו של אלוקים שהאדם יתקרב אליו מרצונו. זה קרה כאשר נחשון מסר את נפשו וקפץ למי ים-סוף, וכשהעם יצא לדרך למדבר ללא צידה לדרך. מעשים אלו הביעו דביקות בה' באופן של מסירות נפש, למעלה מהשכל.
- שלב שלישי: "הביאני המלך חדריו" - האדם יכול לקבל את התורה רק כשהוא מפנים שמדובר בחכמה אלוקית שהגישה אליה שונה מכל חכמה אחרת: עליו לבטל את ישותו ולקדש את עצמו, לזכור את נותן התורה ורק אז הוא נעשה כלי לאור התורה.
- לכן, רק כאשר בני ישראל מסרו את נפשם כשקפצו לים וכשיצאו לשיממון המדבר ללא צידה לדרך מתוך אמונה מוחלטת בה', אז נפתחה הדרך לכך שהתורה תחדור בנפשם באמת, והם נעשו כלי ראוי לקבלת התורה.
- כאשר הלימוד נעשה מתוך ביטול וחיבור נפשי לקב"ה, גם אדם פשוט שאינו שייך להבנה שכלית גבוהה, שמח בתורה, כי התורה חודרת גם בו.

צידה לדרך

לתלמיד
עמ' 9

קורה לעיתים שאנו חווים התעוררות רוחנית מיוחדת בשיעור תורה או במהלך תפילה מרגשת, אך לאחר מכן, כשאנו חוזרים לשגרת היום-יום, ההתרגשות דועכת ואיתה גם התחושה הרוחנית. חשוב להבין, שההתעוררות היא רק הצעד הראשון. השלב הבא והמהותי הוא לקחת את אותה התעוררות ולהפוך אותה למעשה, לקבל החלטה טובה וליזום שינוי קטן בתוכנו, להתחזק בקיום מצווה חדשה, להוסיף באהבת ישראל לסביבה הקרובה, וכך ההתרגשות לא תישאר חוויה חולפת אלא תשנה את חיינו באמת.